

Αγροτικός συνεργατισμός

Ενότητα 2: Ιστορική εξέλιξη των συνεταιρισμών

Παναγιώτα Σεργάκη
Τμήμα Γεωπονίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ιστορική εξέλιξη των συνεταιρισμών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού.
2. Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού.
3. Εξέλιξη του θεσμού στην Ελλάδα.

Σκοποί ενότητας

- Να παρουσιαστούν οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού, καθώς και οι αντιλήψεις τους για το συνεργατισμό.
- Να παρουσιαστούν οι Έλληνες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη της θεωρίας του συνεργατισμού στη χώρα.
- Να παρουσιαστούν οι πρώτες επιτυχημένες προσπάθειες εγκαθίδρυσης συνεταιριστικών οργανώσεων στην Ελλάδα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (1)

Robert Owen (1771-1858).

Άγγλος Βιομήχανος. Δημιούργησε παραγωγικούς συνεταιρισμούς με την μορφή της κοινοκτημοσύνης (συνεταιριστικές κοινότητες). Κοινά μέσα παραγωγής. Παρήγαγαν από κοινού ότι ήταν απαραίτητο για τις ανάγκες των μελών.

Θεωρία της δίκαιης συναλλαγής

- «Η τιμή πέραν του κόστους είναι άδικη».
- Η ύπαρξη των μεσαζόντων δημιουργεί υπέρμετρο εμπορικό κέρδος για εκείνους εις βάρος των υπολοίπων κρίκων της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (2)

William King (1786-1865).

Πίστευε στην εθελοντικότητα, στην ανεξαρτησία και στην ουδετερότητα των συνεταιρισμών. Ίδρυσε τον πρώτο **καταναλωτικό** συνεταιρισμό στο Μπράιτον (1827) με στόχο την μεταφορά του κέρδους από τις κεφαλαιοκρατικές επιχειρήσεις στα χέρια των μελών του συνεταιρισμού. Έκδοση πρώτου συνεταιριστικού περιοδικού «ο Συνεταιριστής».

- «ο Συνεταιρισμός είναι μια πράξη εκούσια και καμία δύναμη στον κόσμο δεν μπορεί να την καταστήσει υποχρεωτική».
- «Γνώση & Ένωση είναι δύναμη. Η δύναμη που καθοδηγείται από τη γνώση είναι ευτυχία. Ευτυχία είναι ο τελικός σκοπός της δημιουργίας».

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (3)

Charles Fourier (1772-1837).

Οραματίστηκε συνεταιρισμούς ποικίλης παραγωγής κυρίως όμως παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

Ίδρυσε τις «κοινωνικές ενώσεις» (παραγωγικοί και καταναλωτικοί συνεταιρισμοί- «Phalanges») με 1500 άνδρες & γυναίκες κάθε παραγωγικής απασχόλησης. Το πλεόνασμα διανεμόταν στα μέλη σύμφωνα με το κεφάλαιο, την εργασία και την επιχειρηματικότητα που διέθεταν «Κανόνας διανομής πλεονασμάτων».

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (4)

Phillippe Buchez (1796-1865).

Ίδρυσε τον πρώτο παραγωγικό συνεταιρισμό.

- Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να απασχολούν εργάτες μη μέλη.
- Το 20% των κερδών δεν θα έπρεπε να διανέμεται αλλά να αποταμιεύεται για τη δημιουργία «κοινού συνεταιριστικού κεφαλαίου».

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (5)

Louis Blanc (1811-1882).

Συγγραφέας του γνωστού βιβλίου «Οργάνωση της εργασίας».

- «Ο ελεύθερος ανταγωνισμός πρέπει να εκλείψει και να αντικατασταθεί από συνεταιρισμούς παραγωγής».
- Πρότεινε τα «κοινωνικά εργαστήρια» όπου η παρέμβαση του κράτους θα ήταν μόνο έμμεση.

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (6)

Henri de Saint-Simon (1760-1825).

Είχε οραματιστεί τη «Βιομηχανική Κοινωνία».

- «Οι επιστήμονες πρέπει να διαχειρίζονται τα μέσα παραγωγής προς το συμφέρον του λαού».
- «Η Βιομηχανία είναι το θεμέλιο της μελλοντικής κοινωνίας».
- «Εταιρείες ή σύλλογοι θα πρέπει να διαχειρίζονται τα μέσα παραγωγής για την ορθολογικότερη παραγωγή αγαθών».

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (7)

Ferdinand Lassalle (1825-1864).

- Οι συνεταιρισμοί πρέπει να λειτουργούν ανεξάρτητα από το κράτος».
- «Ο μισθός να καλύπτει μόνο τις βασικές ανάγκες επιβίωσης» (σιδερένιος νόμος του Lassalle).
- «Οι εργάτες να είναι ταυτόχρονα και εργοδότες για να έχουν την προστιθέμενη αξία των προϊόντων τους».
- Οι συνεταιρισμοί να δίνουν μέρος από τα κέρδη τους.
- Καθολική ψηφοφορία εντός των συνεταιρισμών.
- Τα μέλη να πληρώνονται τον βασικό μισθό.

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (8)

Victor Aime Huber (1800-1869).

Πρόδρομος των καταναλωτικών συνεταιρισμών στη Γερμανία.

- Απαραίτητη η καλλιέργεια των πνευματικών αξιών των μελών για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού.

Οι πρωτεργάτες του συνεργατισμού (9)

Friedrich Wilhelm Raiffeisen (1818-1888).

International Raiffeisen Union. Πρωτοστάτησε στη δημιουργία αγροτικών πιστωτικών συνεταιρισμών. Χωριό Wasterwald (σιτοδεία 1846-47).

- Απαραίτητη η καλλιέργεια των πνευματικών αξιών των μελών για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού.
- Τρεις κατηγορίες συνεταιρισμών: *εμπορευματικοί, παροχής υπηρεσιών, πιστωτικοί*

Βασικές αρχές συστήματος

- Αυτοβοήθεια.
- Αυτοδιοίκηση.
- Αλληλέγγυα ευθύνη.
- Αμοιβαιότητα.
- Τοπική ακτίνα δράσης.
- Όχι αμοιβή των αιρετών στελεχών.
- Όχι διανομή των κερδών.
- Ενίσχυση ηθικών στόχων (όχι μόνο οικονομικών).
- Αυτοέλεγχος

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού (1)

Τζωρτζάκης.

«Ο συνεταιρισμός είναι όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων, δημιουργούμενος με την ένωση μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη που τίθεται στη διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και οικιακής οικονομίας».

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού (2)

Καλιτσουνάκης.

«Ο συνεταιρισμός είναι ελεύθερη και ισότιμη τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικά ατόμων, προς αυτοβοήθεια με την από κοινού διεξαγωγή επιχειρήσεως, από την οποία ωφελούνται ανάλογα με την συναλλαγή τους με αυτήν».

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού (3)

Μαυρογιάννης.

«Ο Συνεταιρισμός είναι μια ελεύθερη ένωση προσώπων που ασκούν ομοειδή οικονομική επιχείρηση ή είναι της ίδιας κοινωνικής κατηγορίας (αγρότες, καταναλωτές, κ.α.) & αποβλέπει στην προαγωγή της οικονομίας των μελών του, έχει δημοκρατικό χαρακτήρα και μορφωτική αποστολή για τα μέλη του».

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού (4)

Κλήμης.

«Ο συνεργατισμός ως οικονομικοκοινωνικό σύστημα είναι ένα σύνολο από πεποιθήσεις, αρχές, κατευθύνσεις και τρόπους ενέργειας στον οικονομικοκοινωνικό τομέα, που μόνο αν γίνουν πράξεις θα σημάνουν μια καλύτερη ζωή για τον καθένα».

Έλληνες θεωρητικοί του συνεργατισμού (5)

Κιτσοπανίδης και Καμενίδης.

«Ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη συλλογική οικονομική οργάνωση, η οποία προκύπτει από την εθελοντική ένωση προσώπων και η οποία με την αποδοτική λειτουργία της επιδιώκει να βελτιώσει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική θέση των μελών της».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εξέλιξη του θεσμού στην Ελλάδα.

Τα τσελιγκάτα

- Παραδοσιακή μορφή συνεργασίας νομάδων του ορεινού όγκου της Ελλάδας που ασχολούνταν με την κτηνοτροφία.
- Παλαιότεροι νομάδες των τσελιγκάτων ήταν οι Σαρακατσάνοι και οι Βλάχοι.
- Αρχηγός ήταν ο κάτοχος του μεγαλύτερου κοπαδιού. Φρόντιζε για συγκρότηση-λειτουργία τσελιγκάτου, διάθεση των παραγόμενων προϊόντων, ενοικίαση των βοσκοτόπων, εφοδιασμό των οικογενειών με απαραίτητα αγαθά, εκπαίδευση παιδιών.
- Στο τέλος της χρονιάς έκανε εκκαθάριση των λογαριασμών.
- Το καθαρό υπόλοιπο κατανεμόταν μεταξύ των βοσκών και του τσέλιγκα ανάλογα με τον αριθμό των ζώων του καθενός.

Η Κοινή συντροφιά των Αμπελακίων (1778-1811)

- Ιδρύθηκε στη Λάρισα από 6.000 μέλη-παραγωγούς βαμβακιού και εργάτες που δούλευαν στον συνεταιρισμό.
- Είναι η πιο γνωστή μορφή συνεργασίας στην Ελλάδα. Οργανισμός κεφαλαίου και εργασίας με συνεργατική προσέγγιση.
- Σκοπός της ήταν η οικονομική ενίσχυση των μελών από την κατασκευή και βαφή νημάτων. Εξαγωγές σε όλη την Ευρώπη.
- Ίδρυσαν σχολεία, βιβλιοθήκες, παρείχαν οικονομική ενίσχυση στους πτωχούς και προσέλαβαν γιατρούς για την υγεία όλων των κατοίκων της κοινότητας.

Οι συντροφοναύτες των νησιών Ύδρας, Σπετσών, Ψαρών

- Οι φτωχοί νησιώτες συγκέντρωσαν κεφάλαιο και ναυπήγησαν πλοία.
- Μετέφεραν τα προϊόντα των εμπόρων με τα πλοία τους μέχρι τη Νότια Αμερική.

Βιβλιογραφικές πηγές

Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την προετοιμασία της παρουσίασης συγκεντρώθηκε κυρίως από τα παρακάτω συγγράμματα:

1. Παπαγεωργίου, Κ. (2015). Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία. Θεωρία και Πρακτική. Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
2. Κοντογεώργος, Α. και Σεργάκη, Π. (2015). Αρχές Διοίκησης Αγροτικών Συνεταιρισμών: Προκλήσεις και Προοπτικές. Ελληνικός Ακαδημαϊκός Συσσωρευτής <http://repository.kallipos.gr>.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παναγιώτα Σεργάκη.
«Αγροτικός Συνεργατισμός. Ιστορική εξέλιξη των συνεταιρισμών». Έκδοση:
1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS525/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

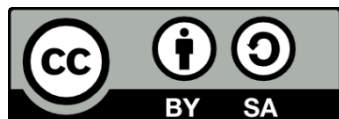
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χρυσάνθη Χαρατσάρη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

